

הערכתם של גדולי ישראל לתנועת חיבת ציון

היום נמשיך לראות את יחסם של גדולי ישראל לתנועת 'חיבת ציון'. נראה את דברי הנצי"ב מוולוז'ין.

הנצי"ב

(אגרת לקהילת איהומען ורבה ר' צבי הירש קאלישר, מיום ח' תשרי תרמ"ט, "המליץ", תר"ן, גיליון 76).

כאשר נוסדה בוולוז'ין אגודת "חובבי ציון" והיא פנתה אליו (לנצי"ב) וביקשה הימנו להצטרף אליה, נענה לה, ובכסלו תרמ"ו רשם בפנקס האגודה:

"ראה ראינו כי היה ה' את רוח עמו ישראל בכל חלקי תבל ומלואה, להושיב נחלות שוממות בארץ הקדושה, ולכונן שם מושבות לנידחי ישראל, וקול ה' דופק על פתחי לבבנו לאמר, פתחו לי פתח בפעולתכם, כי הגיעה השעה, אשר לא יאמר עוד על ארץ ישראל עזובה ואין דורש אותה. מצוה וחובה על מי שהוא מאמין ביעודי הטובות והנחמות, לתת יד למצוה הבאה לפנינו, לעשות אגודה שתהא על ארץ הקודש נוסדה, וכל אחד ממנו יושיט ידו לתת לקופת החברה, בכל שבוע כל אשר את לבבו, ואם כי יד עניים אנו, ואין בידנו לעשות בזה העניין דבר מסוים לתכלית הישוב, בכל זאת עלינו לקבץ פרוטה פרוטה ולמצוא חשבון ולשלחו למקום שעוסקים בבניין ביד רחבה, להודיע בזה כי רצוננו שלם להשתתף את מייסדי הישוב בארץ אבותינו, ומחשבתנו תחזק פעולתם...בירושה ראשונה על ידי יהושע בן נון לא נצטוו להקדים פעולתם, ולעשות ישוב הארץ טרם בואם, ובבואם מצאו הארץ מיושבת בכל טוב, אבל אחרי שיהיה הגלות... שהצרות מתרבות, ונשאר אנוש מעט מזער בעת ההיא קום התהלך בארץ וכו', היינו בביאה שאחר הגלות, עלינו להתהלך בארץ, ולעסוק בישובה טרם נזכה בה... עלינו להתעורר לקול רצון ה', הנשמע מקצה העולם ועד קצהו, בכל מקום אשר אחינו מפוזרים שם, נדחים ונענים, לעשות מה שבידינו מעט או הרבה, ובכל סוגי בני ישראל, ועל המקובצים לעלות להושיב את ארץ ישראל ולבנותה ולנטוע בה כל עץ מאכל... וכמו שהיה בימי עזרא הסופר, שקיבץ איזה אלפים בבבל מכל סוגי בני אדם, גדולי תורה ויראי ה', וגם מאותם האנשים, נושאי נשים נכריות, אשר היו מורגלים בחלול שבת, ולא ידעו את התורה כלל, כל אלה נתקבצו והכינו ישוב הארץ בערים, עד שאחר כך נתמלאה הארץ מבניה".

"שאנו רואים שההשגחה מביאה לידי כך, עלינו לרדוף ולהשתדל בכל האפשר לקנות ולנטוע, וכדבר ה' ליצחק אבינו 'שכן בארץ' ודרשו (בראשית רבה פס"ד) עשה שכונה בארץ, הווי נטוע הווי זורע הווי נציב, ואף על גב שלא הרבה היה יכול יצחק לבדו להושיב את הארץ בזמנו שהייתה תחת ממשלת הכנענים והפלשתים, מכל מקום היה יקר בעיני ה' מה שיושיב יצחק, כך עלינו לדעת שיקר בעיני ה' מה שנושיב אנחנו במעשה ידינו, ואפילו תחת ממשלת התוגר - בייחוד אחרי שנתעורר הרעיון בקרב ישראל מקצה העולם ועד קצהו, בכל מקום אשר אנחנו מפוזרים, וקול המון כקול שדי בדברו על ידי נביאיו, ועל כן עלינו להמשיך אחרי קול דבריו זה ולבטוח בו יתברך שיגמור אחרינו".

"...הסגולה השניה היא ההתאחדות של הרבה דעות שונות למרכז אחד, אשר היא תל תלפיות לכל פזורי עם ה', הן במקומות מפוזרים, הן בדעות ששונות בהליכות עולם של ישראל, וזכינו שזה העניין של ישוב הארץ הוא הבריח התיכון, המבריח את ישראל מקצה העולם ועד קצהו, לדעת אחת בזה העניין, ובשעה שכל ישראל נאחדים נקראו כלם חברים".

ועוד כתב: "ב"ה... הגיעני מכתבכם מפ' נצ"י מן ערב שבת קודש ואשר דרשו דעתי הדלה בעניין ישוב ארץ ישראל הקדושה הן כבר היה דברי בדפוס כי מהראוי להתבונן על דבר ה' ליצחק אבינו "שכן בארץ" ודרשו חז"ל ב[מדרש] רבה: עשה שכונה בארץ הווי זורע הווי נטוע ואע"ג שהיה אז כל א"י ביד פלשתים ויצחק היה שם אלא בגירות, מכל"מ היה רצון ה' שיצחק יעשה בה ישוב ויהי' מושרש בלבבו כי הארץ היא שלו; ועתה כי אנו רואים שבא התעוררת להושיב נשמות הארץ, יש לנו להבין כי קול המון כקול שדי בדברו ואין לנו לחשוב תכליתם וטעמם, כי אם כך רצון ה'".

"וידע נא כי יש אנשים מתחכמים לחפוש עלילות על מצוה זו. וברוך חכם הרזים יתברך שלא השוה דעות בני האדם זה לזה. אמנם מה לנו לחוש להתנגדים על מצוה זו? וגם אותם המתנגדים אם כי נאמין שכונתם לשם שמים ועליהם כתוב "ועמך כלם צדיקים" וגו', בכל זאת מה להם למחות באחרים ולא יחושו אולי יהיה בכלל המונע את הרבים מלעשות מצוה שהוא מדברים שמעכבים את התשובה, כמבואר ברי"ף מסכת ראש השנה ורמב"ם הלכות תשובה".